

Súd: Najvyšší správny súd SR
Spisová značka: 6Ssk/147/2022
Identifikačné číslo spisu: 8022200426
Dátum vydania rozhodnutia: 28. februára 2023
Meno a priezvisko: JUDr. Viola Takáčová
Funkcia: predsedníčka senátu
ECLI: ECLI:SK:NSSSR:2023:8022200426.1

ROZSUDOK

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Violy Takáčovej, PhD., ktorá je zároveň sudkyňou spravodajkyňou v danej veci, a z členov senátu JUDr. Michala Matulníka, PhD. a JUDr. Martina Tisa, v právnej veci žalobkyne: G. C. W., nar. XX. E. XXXX, bydliskom E. Č. XXXX/XX, XXX XX E., právne zastúpenej: Mgr. Zdenko Seneši, advokát a konateľ Advokátskej kancelárie ŠKODLER & PARTNERS, s. r. o., IČO: 47 238 232, Dobšinského č. 12, 811 05 Bratislava, proti žalovanej: Sociálna poisťovňa, ústredie, IČO: 30 807 484, so sídlom Ul. 29. augusta č. 8 a 10, 813 63 Bratislava, v konaní o preskúmanie zákonnosti postupu a rozhodnutia žalovanej zo 4. októbra 2017, č. 24021-3/2017-BA, o kasačnej sťažnosti žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 23. augusta 2022, č. k. 4Sa/18/2022-35, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší správny súd Slovenskej republiky kasačnú sťažnosť žalobkyne z a m i e t a.

Návrh žalobkyne na prerušenie kasačného konania z a m i e t a.

Účastníkom právo na náhradu trov kasačného konania n e p r i z n á v a.

O d ô v o d n e n i e

I.

1. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „krajský súd“ alebo „správny súd“) v poradí druhým rozsudkom z 23. augusta 2022, č. k. 4Sa/18/2022-35 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“), podľa § 190 zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) zamietol správnu žalobu (v sociálnej veci), ktorou sa žalobkyňa domáhala preskúmania postupu a zákonnosti rozhodnutia žalovanej zo 4. októbra 2017, č. 24021-3/2017-BA (ďalej aj „preskúmané rozhodnutie“), ktorým žalovaná podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“) odvolanie žalobkyne podané proti rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, pobočka Humenné (ďalej aj „pobočka“), z 2. novembra 2016, č. 700-114/2016, vo veci zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia (ďalej aj „povinné poistenie“), zamietla v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie pobočky.

2. O náhrade trov konania krajský súd rozhodol podľa § 167 ods. 1 SSP v spojení s § 168 SSP, keď žalobkyňa v konaní úspešná nebola a vo vzťahu k žalovanej správny súd nezistil také okolnosti, pre ktoré by bolo možné spravodlivo požadovať náhradu trov konania pre žalovanú. O náhrade trov kasačného konania správny súd rozhodol podľa § 467 ods. 3 SSP v spojení s § 168 SSP, keď nezistil také okolnosti, pre ktoré by bolo možné spravodlivo požadovať od žalobkyne náhradu trov kasačného konania pre žalovanú.

3. Sociálna poisťovňa, pobočka Humenné, ako prvostupňový orgán, rozhodujúci podľa § 178 ods. 1 písm. a) prvý bod zákona č. 461/2003 Z. z. vydala dňa 2. novembra 2016 rozhodnutie č. 700-114/2016 (ďalej aj „prvostupňové rozhodnutie“), v ktorom vyslovila, že žalobkyni nezanklo povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2005 a zaniklo dňa 30. júna 2007.

4. V poradí prvým rozsudkom zo 7. júna 2018, č. k. 4Sa/25/2017-52, Krajský súd v Prešove podľa § 191 ods. 1 písm. c), písm. d) SSP zrušil preskúmané rozhodnutie žalovanej a vec jej vrátil na ďalšie konanie, pričom žalobkyni priznal právo na úplnú náhradu trov konania s tým, že o ich výške rozhodne správny súd po právoplatnosti rozsudku samostatným uznesením. Tento rozsudok krajského súdu bol na základe kasačnej sťažnosti žalovanej zrušený rozsudkom Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší správny súd“) z 24. mája 2022, sp. zn. 7Sžsk/142/2018, z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci, a vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie.

5. Krajský súd po zrušení prvého rozsudku najvyšším správnym súdom a po opätovnom preskúmaní veci vydal napadnutý rozsudok a žalobu zamietol. S poukazom na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) z 30. novembra 2021, sp. zn. IV. ÚS 610/2021, a rozsudok Veľkého senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ako i právny názor najvyššieho správneho súdu vyslovený v rozsudku z 24. mája 2022, sp. zn. 7Sžsk/142/2018, dospel k záveru, že žaloba nie je dôvodná a postup i rozhodnutie žalovanej sú v súlade so zákonom. Citujúc príslušné ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. vysvetlil, že na účely sociálneho poistenia sa za samostatne zárobkovo činnú osobu („SZČO“) považuje fyzická osoba vymedzená v § 5 zákona č. 461/2003 Z. z., pričom do 31. decembra 2010 bol skutočnosťou rozhodujúcou pre nadobudnutie statusu SZČO výkon určenej činnosti alebo udelenie oprávnenia na výkon určenej činnosti, žiadne iné podmienky zákon nestanovil. Skutočnosť, že žalobkyňa si zrušila registráciu pre daň z príjmu u príslušného správcu dane, je v tejto súvislosti podľa názoru krajského súdu irelevantná.

6. Za podstatný v súvislosti s posudzovanou otázkou považoval krajský súd aj zákon č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 578/2004 Z. z.“), konkrétne ustanovenia § 3 ods. 4, § 12 ods. 2, ods. 5, v súvislosti s ktorými dôvodil, že žalobkyni bolo rozhodnutím Krajského úradu v Prešove udelené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore interné lekárstvo a endokrinológia, ktoré bolo dňa 31. decembra 2005 rozhodnutím Prešovského samosprávneho kraja zrušené. Konštatoval, že v čase, kedy bolo žalobkyni zrušené povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, bola zároveň držiteľkou ďalšieho oprávnenia na vykonávanie činnosti, a to licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe č. L1A/D., ktorá bola zrušená až k februáru 2016. Žalobkyňa bola zo strany Slovenskej lekárskej komory viackrát informovaná, že licencia L1A zakladá status SZČO. Licenciu L1A nie je povinná mať fyzická osoba v pracovnom pomere a táto nie je potrebná ani na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, na ktoré je potrebná licencia L1B.

7. Krajský súd ďalej konštatoval, že samotné nadobudnutie statusu SZČO automaticky nezakladá povinné poistenie, to sa viaže na výšku príjmu. Ak SZČO dosiahne v predchádzajúcom kalendárnom roku príjem vyšší ako je zákonom stanovená hranica, vzniká jej od 1. júla príslušného roka povinné nemocenské a dôchodkové poistenie, ktoré trvá až do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka, kedy dochádza k opätovnému posudzovaniu príjmov z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti.

Z údajov, ktoré žalovanej poskytlo Daňové riaditeľstvo Slovenskej republiky (ďalej len „DR SR“), vyplýva, že príjmy žalobkyne za rok 2004 v sume 1 168 124 Sk boli vyššie ako zákonom stanovená suma 78 000 Sk, preto bola v období od 1. júla 2005 do 30. júna 2006 povinne nemocensky a dôchodkovo poistenou osobou. Rovnako príjmy z podnikania za rok 2005 v sume 1 491 923 Sk presiahli zákonom stanovenú hranicu 82 800 Sk, a preto žalobkyňa trvalo povinné poistenie aj ďalej, v období od 1. júla 2006 do 30. júna 2007. Povinné poistenie jej zaniklo v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. dňa 30. júna 2007 z dôvodu, že v rozhodujúcom období, t. j. v roku 2006, nedosiahla príjem z podnikania ani z inej samostatnej zárobkovej činnosti relevantný pre vznik povinného poistenia od 1. júla 2007. Žalobkyňa bola držiteľkou licencie L1A, ktorá ju oprávňovala na výkon činnosti predpokladanej zákonom aj po 31. decembri 2005, preto jej týmto dňom povinné poistenie nezanklo. S poukazom na uvedené krajský súd uzavrel, že aj po 31. decembri 2005 žalobkyňa spĺňala právnu definíciu statusu SZČO, t. j. bola držiteľkou oprávnenia podľa zákona č. 578/2004 Z. z., a zároveň jej ako SZČO trvalo povinné poistenie, pretože v rozhodujúcom období jej príjmy presiahli zákonom ustanovenú hranicu. Dodal, že k zániku povinného poistenia dochádza len v tom prípade, ak SZČO má zrušené všetky oprávnenia, na základe ktorých môže dosahovať príjmy z podnikania alebo inej zárobkovej činnosti. Ani nevedomosť žalobkyne o tom, že licencia L1A zakladá jej držiteľovi status SZČO, ani tvrdenie, že na základe tejto licencie nevykonávala zárobkovú činnosť, nie je na účely posudzovania zákonnosti preskúmaného rozhodnutia podľa krajského súdu relevantná.

8. K námietkam žalobkyne správny súd uviedol, že zákon č. 461/2003 Z. z. nevyklučuje súbeh poistení a nadobudnutie právneho postavenia zamestnanca nemá za následok zánik povinného poistenia u SZČO. Zákon neukladá žalovanej lehotu, v ktorej je povinná rozhodnúť o vzniku, prerušení a zániku povinného poistenia v sporných prípadoch. Ak by žalobkyňa oznámila, že je naďalej držiteľkou licencie L1A, mohla pobočka konať a rozhodnúť skôr. Vychádzajúc z rozsudku NS SR z 27. júna 2017, sp. zn. 1Sžso/16/2016, krajský súd doplnil, že vznik a zánik povinného poistenia nezávisí od podania registračného listu fyzickej osoby, tento má len deklaratórne účinky, t. j. len deklaruje právne skutočnosti, ktoré nastali priamo zo zákona.

9. V rámci poskytnutia odpovede na ďalšie námietky krajský súd zvýraznil argumentáciu NS SR v rozsudku z 24. februára 2011, sp. zn. 7Sžso/20/2010, ktorá ho viedla k záveru, že Sociálna poisťovňa nemá v danej veci povinnosť upovedomiť o začatí konania všetkých známych účastníkov a nemá ani povinnosť pred vydaním rozhodnutia dať možnosť účastníkovi konania vyjadriť sa k jeho podkladu či spôsobu zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. Ide o špeciálnu úpravu, ktorá vylučuje použitie všeobecného predpisu o správnom konaní. Je vecou Sociálnej poisťovne, či určitú skutočnosť považuje za dokázanú a či sú pre ňu dôkazy postačujúce. Navyše má možnosť overiť si všetky údaje skutočného stavu veci z výkonu vlastnej činnosti, najmä vo svojich databázach a registroch. Podklady, ktorými žalovaná disponovala v čase vydania rozhodnutia, preukazovali, že skutkový stav veci bol dostatočne preukázaný a riadne právne posúdený, navyše z obsahu administratívneho spisu vyplýva, že žalobkyňa mala možnosť sa vyjadriť jednak písomne, jednak pri osobnom stretnutí, na ktorom jej boli vysvetlené dôvody, pre ktoré jej povinné poistenie nezanklo dňa 31. decembra 2005. Námietky žalobkyne v tomto smere preto krajský súd považoval za nedôvodné.

10. Správny súd zdôraznil, že právo sociálneho zabezpečenia patrí do oblasti verejného práva, pričom platí, že normy verejného práva sú kogentného charakteru, čo znamená, že od príslušnej právnej normy sa nemožno odchyliť, ak to zákonná úprava neumožňuje, a Sociálna poisťovňa je povinná striktne dodržiavať v aplikačnej praxi ustanovenia zákona. Uzavrel, že so všeobecnými princípmi spravodlivosti nie je možné stotožňovať úspech v spore, a v právnom štáte a v duchu všeobecného princípu spravodlivosti nie je možné očakávať zvýhodnenie vo forme nevzniku povinnosti na základe neznalosti práva alebo akéhokoľvek iného opomenutia.

II.

11. Proti napadnutému rozsudku podala žalobkyňa (ďalej aj „sťažovateľka“) dňa 7. októbra 2022 kasačnú sťažnosť, ktorou sa prostredníctvom právneho zástupcu domáhala prerušenia konania o kasačnej sťažnosti a podania podnetu predsedovi najvyššieho správneho súdu na zaujatie stanoviska pléna tohto súdu v zmysle § 21 ods. 3 písm. a) v spojení s § 24d ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z.

z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 757/2004 Z. z.“) k zjednoteniu výkladu zákonov a iných všeobecne záväzných právnych predpisov v právoplatných rozhodnutiach Veľkého senátu správneho kolégia NS SR, ktoré bude následne pre členov pléna záväzná; alternatívne sa domáhala zrušenia napadnutého rozsudku a vrátenia veci krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie. Kasačnú sťažnosť odôvodnila tým, že krajský súd svojím nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, a zároveň rozhodol nesprávne a nezákonne na základe nesprávneho právneho posúdenia veci [§ 440 ods. 1 písm. f), písm. g) SSP].

12. V bližšom odôvodnení kasačnej sťažnosti argumentovala takto:

13. K licencií na výkon samostatnej zdravotníckej praxe a zániku statusu SZČO uviedla, že samotný status SZČO nezakladá automaticky účasť na povinnom poistení v zmysle § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2006 do 31. decembra 2010, pričom dosiahnutý príjem je potrebné posudzovať vzhľadom k oprávneniu, na základe ktorého sťažovateľ odvodzuje účasť na povinnom poistení. Len formálne držanie licencie L1A bez jej skutočného využitia za účelom získania príjmu nemôže napĺňať materiálnu podmienku na to, aby mal sťažovateľ po zániku oprávnenia pokračujúcu účasť na povinnom poistení aj po zániku tohto oprávnenia. Výklad založený na pretrhnutí väzby oprávnenia na výkon SZČO a príjmu z toho plynúceho je v rozpore s princípmi, na ktorých je budovaný zákon č. 461/2003 Z. z. Výklad, ktorý nevyžaduje súvis skutočného príjmu s podnikaním, na ktoré je viazaný, a postačí iba existencia nezrušeného oprávnenia, možno podľa sťažovateľky považovať za nesprávny, pričom táto nesprávnosť nemôže byť prekonaná ani argumentáciou o celostnom posúdení príjmov. Konštatovala, že ak licencia nenapĺňa pojmové znaky oprávnenia na výkon podnikateľskej činnosti, keďže na ňu sťažovateľka nikdy nedosahovala žiadny príjem, nemožno ju považovať ani za subjekt, ktorý je oprávnený na výkon alebo prevádzkovanie činnosti podľa § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z., a teda jej účasť na povinnom poistení ako SZČO v rozhodnom období v zmysle § 21 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. zánikom oprávnenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia bez pochýb ku dňu 31. decembra 2005 zanikla.

14. Sťažovateľka zvýraznila, že ku dňu 31. decembra 2005 vykonala všetky kroky a prejavila všetku možnú vôľu ukončiť svoj status SZČO, a tým ukončiť svoje podnikanie ako fyzickej osoby - podnikateľa, keď podala odhlášku zo sociálneho poistenia, pričom odhlásenie potvrdila aj samotná Sociálna poisťovňa, k tomuto dňu ďalej zrušila povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia, žiadnu podnikateľskú činnosť nevykonávala a nevyužívala ekonomické prostredie štátu pre svoj vlastný prospech. Sťažovateľka bola preto presvedčená, že nespĺňala kvalifikačnú podmienku pre platenie povinného poistenia. V tomto presvedčení ju utvrdil i sám správny orgán, ktorý ako nesporný prípad sám vyznačil v príslušnom spise túto skutočnosť. Aj napriek tomu po 11 rokoch pobočka začala konanie o týchto skutočnostiach, bez akejkoľvek zmeny skutočného a právneho stavu, čím došlo k závažnému zásahu do princípu právnej istoty adresáta právnych noriem, ktorý očakával, že vec je vyriešená definitívnym spôsobom. V tejto súvislosti sťažovateľka nepovažovala za opodstatnený ani argument, že správny orgán nedisponoval dostatkom informácií, čo nemôže byť na ťarchu účastníka.

15. K dvom odlišným rozhodnutiam Veľkého senátu správneho kolégia NS SR okrem iného uviedla, že len zmena právneho názoru, ktorá vychádza z rozdielneho (nového) zloženia senátu NS SR, nemôže sama osebe ospravedlňovať vydanie úplne protichodného rozhodnutia v tej istej skutkovej a právnej veci, bez zmeny fundamentálnych okolností. Princíp právnej istoty v demokratickej spoločnosti musí mať prednosť pred subjektívnym hodnotením toho, ktoré rozhodnutie je správne či nesprávne, a revidovanie judikatúry NS SR musí prebiehať podľa určitých pravidiel. V opačnom prípade možno hovoriť o postupe, ktorý je nezlučiteľný s čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ľudských právach, zasahujúceho do princípu právnej istoty ako základného atribútu právneho štátu. Úlohou najvyššieho správneho súdu ako vrcholného súdneho orgánu je zabezpečovať v správnom súdnictve jednotu a zákonnosť rozhodovania. Preto, ak došlo v rámci právoplatných rozhodnutí Veľkého senátu k rozdielnemu výkladu zákona, musí plénum najvyššieho správneho súdu obligatórne prijať zjednocujúce stanovisko, ktoré je pre členov pléna záväzná, a tým rozdielnu rozhodovaciu prax

zjednotiť. V opačnom prípade je namieste otázka o možnom zásahu do princípu právnej istoty ako základnej esencie právneho štátu v zmysle čl. 1 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, a tým zásahu do práva sťažovateľky na spravodlivý proces a zákonného sudcu.

III.

16. Žalovaná sa ku kasačnej sťažnosti, ktorá jej bola doručená dňa 27. októbra 2022, vyjadrila podaním doručeným správny súdu 24. novembra 2022, v ktorom navrhla kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú zamietnuť.

17. V rámci podaného vyjadrenia uviedla, že kasačná sťažnosť neobsahuje také námietky ani dôvody, ktoré by boli právne relevantné a odôvodňovali by zmenu alebo zrušenie preskúmaného rozhodnutia. Pridržala sa svojich vyjadrení v konaní pred správny súdom a trvala na tom, že žalobkyni povinné poistenie nezaniklo dňa 31. decembra 2005, ale až 30. júna 2007.

18. Zvýraznila, že vo veci žalobkyne postupovala v súlade so zákonom č. 461/2003 Z. z. a konala v jeho medziach, pričom neprekročila svoje právomoci. Pre trvanie povinného poistenia je podľa nej smerodajné, že fyzická osoba má postavenie SZČO a v rozhodnom období dosahuje príslušný príjem z podnikania alebo inej zárobkovej činnosti. Rozhodujúca je len skutočnosť, že tento príjem bol dosiahnutý, nie je podstatné, na základe akého oprávnenia ho dotknutá osoba získala. Zákon č. 461/2003 Z. z. nehovorí o príjme dosiahnutom z konkrétneho podnikania alebo konkrétnej činnosti, ale len o príjme ako celku dosiahnutého z právneho postavenia SZČO. Žalovaná v tejto súvislosti poukázala aj na závery Veľkého senátu v rozhodnutí z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, a uzavrela, že vzhľadom na to, že príjem žalobkyne bol v rozhodujúcom období vyšší ako je hranica stanovená zákonom, bola v spornom období povinne poistenou osobou. Žalobkyni síce ku dňu 31. decembra 2005 zaniklo povolenie na poskytovanie zdravotnej starostlivosti, avšak postavenie povinnej poistenej osoby jej nezaniklo pre existenciu licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, ktorá zanikla až ku dňu 12. februára 2016. Nebolo preto možné aplikovať ustanovenia § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. júla 2006, v zmysle ktorého SZČO zaniká povinné poistenie vždy ku dňu zániku oprávnení.

19. Vo vzťahu k námietkam žalobkyne, citujúc rozsudok najvyššieho správneho súdu zo 6. júla 2022, sp. zn. 7Sžsk/31/2019, žalovaná dodala, že do 2. novembra 2016, kedy bolo vydané prvostupňové rozhodnutie pobočky, neexistovalo žiadne právoplatné rozhodnutie Sociálnej poisťovne v tejto veci, na čom nič nemení ani predloženie registračného listu. Podľa § 227 ods. 2 písm. a) zákona č. 461/2003 Z. z. je skutočnosť rozhodujúca pre vznik, trvanie alebo prerušenie či zánik sociálneho poistenia povinný preukazovať poistenc.

20. K existencii dvoch rozhodnutí Veľkého senátu NS SR žalovaná argumentovala poukazom na rozsudok NS SR z 21. apríla 2021, sp. zn. 7Sžsk/67/2020, a rozsudok najvyššieho správneho súdu z 30. marca 2022, sp. zn. 1Sžsk/37/2017, s tým, že vydaním nového rozhodnutia Veľkého senátu zanikajú účinky záväznosti právneho názoru vyjadreného v jeho skoršom rozhodnutí v takom rozsahu, v akom právny názor vyjadrený v skoršom rozhodnutí nemôže obstáť popri názore vyjadrenom v neskoršom rozhodnutí.

21. Žalovaná vo svojom vyjadrení rázne odmietla argument sťažovateľky, že neskoršie rozhodnutie Veľkého senátu vnieslo do veci právnu neistotu, pretože žalobkyňa o svojich povinnostiach vedela, okrem toho bola zo strany Slovenskej lekárskej komory viackrát informovaná, že licencia L1A zakladá jej držiteľovi na účely sociálneho poistenia právne postavenie SZČO. Navyše neskoršie rozhodnutie Veľkého senátu prešlo i testom ústavnosti (uznesenie ÚS SR z 30. novembra 2021, sp. zn. IV. ÚS 610/2021).

22. Vyjadrenie žalovanej bolo dňa 30. novembra 2022 doručené žalobkyni na vedomie.

IV.

23. Najvyšší správny súd, na ktorý podľa § 101e ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z. prešiel od 1. augusta výkon súdnictva vo všetkých veciach, v ktorých je od 1. augusta 2021 daná jeho právomoc, rozhodujúc v senáte podľa § 438 ods. 2 SSP, ako súd konajúci o kasačnej sťažnosti [§ 11 písm. h) SSP] po zistení, že kasačná sťažnosť bola podaná oprávneným subjektom (§ 442 ods. 1 SSP), v zákonom stanovenej lehote (§ 443 ods. 1 SSP), na zákonom určenom mieste (§ 444 ods. 1 SSP), proti právoplatnému rozhodnutiu správneho súdu (§ 438 ods. 1 SSP), a je prípustná, resp. jej prípustnosť nie je vylúčená (§ 439 SSP), po oboznámení sa s rozsahom a dôvodmi kasačnej sťažnosti (§ 453 SSP), bez nariadenia pojednávania (§ 455 SSP) dospel k záveru, že kasačná sťažnosť nie je dôvodná a je potrebné ju zamietnuť podľa § 461 SSP.

V.

24. Podľa § 6 ods. 1 SSP správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

25. Podľa § 6 ods. 2 písm. c) SSP správne súdy rozhodujú v konaniach o správnych žalobách v sociálnych veciach.

26. Podľa § 199 ods. 1 písm. a) SSP sociálnymi vecami sa na účely tohto zákona rozumie rozhodovanie Sociálnej poisťovne.

27. Podľa § 11 písm. h) SSP najvyšší správny súd rozhoduje o kasačných sťažnostiach.

28. Podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že nesprávnym procesným postupom znemožnil účastníkovi konania, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

29. Podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP kasačnú sťažnosť možno odôvodniť len tým, že krajský súd v konaní alebo pri rozhodovaní porušil zákon tým, že rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci.

30. Podľa § 461 SSP kasačný súd zamietne kasačnú sťažnosť, ak po preskúmaní zistí, že nie je dôvodná.

31. Pod nesprávnym procesným postupom, ktorý je spôsobilý založiť kasačný dôvod podľa § 440 ods. 1 písm. f) SSP, treba rozumieť taký postup správneho súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožnila realizácia tých procesných práv, ktoré majú slúžiť na ochranu a obranu jeho práv a záujmov v konkrétnom konaní, za podmienky, že miera tohto porušenia bude viesť k záveru o nespravodlivosti súdneho procesu, a súčasne takýmto postupom súdu dôjde k porušeniu zákona.

32. Dôvod kasačnej sťažnosti podľa § 440 ods. 1 písm. g) SSP spočívajúci v rozhodnutí krajského súdu založenom na nesprávnom právnom posúdení veci (za súčasného porušenia zákona) je jedným z najčastejších dôvodov tohto opravného prostriedku. Jeho opodstatnenosť je daná v prípadoch, ak kasačný súd dospeje k záveru, že na prejednávajúcu vec mal byť aplikovaný iný právny predpis, než aký aplikoval krajský súd, alebo ak bol síce aplikovaný správny právny predpis, ale krajský súd ho nesprávne vyložil. Nesprávne právne posúdenie pritom môže spočívať v právnych predpisoch tak hmotného, ako aj procesného práva.

33. Predmetom tohto kasačného konania je posúdenie správnosti rozhodnutia krajského súdu, ktorý sa po preskúmaní zákonnosti rozhodnutia žalovanej stotožnil so záverom, že žalobkyni nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie ku dňu 31. decembra 2005, ale zaniklo až dňa 30. júna 2007.

34. Z obsahu spisového materiálu vrátane obsahu administratívneho spisu kasačný súd zistil, že:

- Pobočka dňa 13. mája 2016 vyzvala sťažovateľku na predloženie dokladov k licencií na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, výzva bola sťažovateľke doručená do vlastných rúk 16. mája 2016. Pobočka vo výzve poukázala na to, že bola Slovenskou lekárskou komorou informovaná, že sťažovateľka bola vlastníkom uvedenej licencie od 9. júna 2005 do 12. februára 2016, pričom sťažovateľka túto skutočnosť pri podaní odhlášky z povinného poistenia, napriek svojej povinnosti tak urobiť, neuviedla.
- Sťažovateľka na výzvu reagovala odpoveďou doručenu pobočke dňa 18. mája 2016, v ktorej predložila rozhodnutie o zrušení licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe v povolani lekára z 24. mája 2005, č. L1A/D., vydané Slovenskou lekárskou komorou dňa 22. januára 2016, č. M..
- Pobočka dňa 2. novembra 2016 vydala rozhodnutie č. 700-114/2016, v ktorom vyslovila, že sťažovateľke ako SZČO nezaniklo povinné nemocenské a povinné dôchodkové poistenie dňa 31. decembra 2005, ale zaniklo dňa 30. júna 2007. Rozhodnutie bolo sťažovateľke doručené do vlastných rúk 14. novembra 2016.
- Sťažovateľka dňa 18. novembra 2016 podala proti rozhodnutiu pobočky odvolanie, ktoré bolo 15. decembra 2016 predložené na rozhodnutie žalovanej.
- Žalovaná rozhodnutím z 28. februára 2017, č. 24021-2/2017-BA, podľa § 193 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. konanie o odvolaní prerušila až do dňa presného a úplného zistenia skutkového stavu veci.
- Žalovaná dňa 4. októbra 2017 vydala rozhodnutie č. 24021-3/2017-BA, ktorým odvolanie podľa § 218 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. zamietla v celom rozsahu a potvrdila rozhodnutie pobočky. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 16. októbra 2017.
- Sťažovateľka dňa 15. októbra 2003 podala „Prihlášku občana na nemocenské poistenie a na dôchodkové zabezpečenie“, ktorým sa počnúc dňom 1. júla 2003 prihlásila na povinné poistenie.
- Sťažovateľka dňa 30. decembra 2005 podala „Registračný list FO“, ktorým sa odhlásila ako SZČO z povinného sociálneho poistenia s dátumom jeho zániku 31. decembra 2005.
- Krajský úrad v Prešove, odbor zdravotníctva, vydal dňa 30. novembra 2001 rozhodnutie č. j. 2001/09328/1011/2001, ktorým vyhovel žiadosti sťažovateľky o vydanie povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení a povolil poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore interné lekárstvo. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť dňa 6. decembra 2001.
- Prešovský samosprávny kraj rozhodnutím z 25. októbra 2005, č. 5870/2005/OZ-JUR, vyhovel žiadosti sťažovateľky o zrušenie povolenia na poskytovanie zdravotnej starostlivosti v neštátnom zdravotníckom zariadení - ambulancii v odbore interné lekárstvo a endokrinológia a povolenie vydané Krajským úradom v Prešove dňa 1. augusta 2002, č. j. 1/2002/00762/25, dňom 31. decembra 2005 zrušil. Rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 10. novembra 2005.
- Slovenská lekárska komora dňa 22. januára 2016 vydala rozhodnutie č. M., ktorým podľa § 74 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. zrušila sťažovateľke licencií na výkon samostatnej zdravotníckej praxe z 24. mája 2005, č. L1A/D., a to ku dňu 14. februára 2016, najskôr ku dňu nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.
- Podľa výpisu z daňového priznania za rok 2004 sťažovateľka dosiahla v tomto období príjmy z podnikania vo výške 1 168 124 Sk.
- Podľa výpisu z daňového priznania za rok 2005 sťažovateľka dosiahla v tomto období príjmy z podnikania vo výške 1 491 923 Sk.

35. Kasačný súd po vykonaní súdneho prieskumu rozhodnutia žalovanej v spojení s prvostupňovým rozhodnutím pobočky a konaní im predchádzajúcich, pri aplikácii zákonnej úpravy relevantných právnych predpisov dospel k zhodnému záveru ako krajský súd. Kasačný súd vyhodnotil rozsah a dôvody kasačnej sťažnosti žalobkyne vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu po tom, ako sa oboznámil s obsahom administratívneho a súdneho spisu, s námietkami žalobkyne uvedenými v kasačnej sťažnosti a s prihladením na § 461 SSP dospel k tomu, že nezistil dôvod na to, aby sa odchýlil od logických argumentov a relevantných právnych záverov spolu so správnou citáciou dotknutých právnych noriem obsiahnutých v dôvodoch napadnutého rozsudku krajského súdu, ktoré vytvárajú dostatočné východiská pre vyslovenie výroku rozsudku a nejavia sa ako arbitrálne, práve

naopak, dávajú odpoveď na všetky nastolené právne otázky v zrozumiteľnej forme a v dostatočnom rozsahu.

36. Podľa § 14 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. povinne nemocensky poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 5.

37. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. júla 2006 povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorá je povinne nemocensky poistená.

38. Podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2007 povinne dôchodkovo poistení sú samostatne zárobkovo činná osoba, ktorej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10.

39. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. júla 2006 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti znalca a tlmočníka, ktorú vykonávajú podľa osobitného predpisu, v konaní pred štátnym orgánom a orgánom, na ktorý prešli úlohy štátnych orgánov, a okrem činností fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

40. Podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010 samostatne zárobkovo činná osoba podľa tohto zákona je fyzická osoba, ktorá má oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu okrem činnosti fyzickej osoby v pracovnom pomere, na ktorej výkon je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu.

41. Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2007 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie samostatne zárobkovo činnnej osobe vzniká od 1. júla kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou bol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, a zaniká 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 10, ak tento zákon neustanovuje inak.

42. Podľa § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2007 povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie zaniká vždy samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. b) a c) dňom zániku týchto oprávnení, a samostatne zárobkovo činnnej osobe uvedenej v § 5 písm. c) odo dňa vzniku pracovného pomeru, v ktorom na výkon činnosti je povinná mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak od tohto dňa podľa svojho vyhlásenia nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c).

43. Aplikujúc citované ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z., ktorý upravuje vznik a zánik povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, je možné konštatovať, že žalobkyňa v spornom období splňala podmienky pre status SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení, pretože mala oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu, ktorým je aj zákon č. 578/2004 Z. z. upravujúci podmienky pre výkon zdravotníckeho povolania, okrem iných aj na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [§ 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Touto licenciou (L1A) žalobkyňa disponovala odo dňa jej vydania, ku ktorému došlo 24. mája 2005 pod číslom L1A/D., až do dňa jej zrušenia Slovenskou lekárskou komorou rozhodnutím z 22. januára 2016, č. M.. Tieto skutočnosti žalobkyňa ani nepopierala.

44. Žalobkyňa zároveň v rozhodnom období dosiahla príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti, ktorý prevyšoval zákonom ustanovenú hranicu, keďže podľa údajov z výpisov daňového priznania za rok 2004 a 2005 dosiahla príjem z podnikania vo výške 1 168 124 Sk a 1 491 923 Sk (zákonom ustanovená hranica 12-násobku vymeriavacieho základu bola 78 000 Sk a 82 800 Sk), čím boli splnené podmienky pre vznik (resp. trvanie) povinného nemocenského poistenia, a v nadväznosti na to aj dôchodkového poistenia podľa § 15 ods. 1 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. (v zmysle oboch citovaných časových verzií), a to od 1. júla 2005 do 30. júna 2006 a následne aj od 1. júla 2006 do 30. júna 2007 (§ 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v citovanom znení). Tieto skutočnosti v konaní neboli sporné. Sporná medzi účastníkmi zostala len otázka konkrétneho dňa zániku povinného poistenia.

45. Žalobkyňa prezentovala názor, že zánik povinného poistenia sa v jej prípade viaže na odhlášku z povinného poistenia, ktorú podala ku dňu 31. decembra 2005, a k ukončeniu podnikania ako fyzickej osoby. Skutočnosť, že licencia L1A bola naďalej v platnosti aj po tomto dátume, nepovažovala za relevantnú. S takýmto záverom sa však nemožno stotožniť.

46. Povinné nemocenské a dôchodkové poistenie zo zákona zaniká okrem iného aj vtedy, ak sa príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti zníži pod zákonom stanovenú hranicu (§ 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z.) alebo ak zanikne oprávnenie na výkon konkrétnej činnosti (§ 21 ods. 4 veta prvá zákona č. 461/2003 Z. z.), prípadne nastane iná skutočnosť predpokladaná zákonom. Žalobkyňa opomenula, že licencia L1A bola v čase údajného zániku poistenia dňa 31. decembra 2005 stále aktívna, a bola zrušená až vo februári 2016, ako vyplýva z obsahu administratívneho spisu. V tejto súvislosti kasačný súd upriamuje pozornosť na ustanovenie § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., ktoré vymedzuje licencie vydávané na výkon určitých typov činností (okrem iného aj licencií L1A a iných). Zo znenia označeného ustanovenia je zrejmé, že tieto činnosti sú vždy viazané na zdravotného pracovníka len pre konkrétne povolanie, napr. lekár, zubný lekár, farmaceut, sestra, pôrodná asistentka, etc. Každá z uvedených činností sa teda viaže na určité (spravidla jedno) povolanie, pre ktoré môžu byť udelené aj viaceré licencie. Je v podstate na konkrétnom subjekte, ktorú z činností sa rozhodne vykonávať, vždy ju však vykonáva v rámci určitého povolania, v prípade žalobkyne to bolo povolanie lekár. Je teda možné uzavrieť, že ak žalobkyňa disponovala licenciou L1A a dosahovala príjem z výkonu povolania lekár v zákonom stanovenej výške, resp. vo výške presahujúcej zákonom stanovenú hranicu, bez ohľadu na to, v akej forme a akým spôsobom dosahovala tento príjem vo svojom povolaní, povinné nemocenské a dôchodkové poistenie jej zaniknúť nemohlo, pretože naďalej spĺňala zákonné podmienky pre jeho trvanie. V tejto súvislosti preto neobstojí ani námietka, že žalobkyňa reálne nevykonávala činnosť spadajúcu pod licenciu L1A a priamo z tejto príjmy nedosahovala.

47. Kasačný súd v súvislosti s postavením lekára ako samostatne zárobkovo činnnej osoby poukazuje na to, že touto otázkou sa v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. (v znení účinnom do 31. decembra 2010) zaoberal a dal na ňu odpoveď Veľký senát NS SR v rozsudku zo dňa 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorým bolo prekonané jeho skoršie rozhodnutie sp. zn. 1Vs/1/2019, na ktoré žalobkyňa v kasačnej sťažnosti poukazovala. Rozhodnutie Veľkého senátu sp. zn. 1Vs/3/2019 prešlo i testom ústavnosti (ústavná sťažnosť bola Ústavným súdom Slovenskej republiky uznesením odmietnutá dňa 30. novembra 2021, sp. zn. IV. ÚS 610/2021).

48. NS SR k otázke statusu samostatne zárobkovo činnnej osoby na základe oprávnenia na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení účinnom do 31. decembra 2010, citujúc § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31. decembra 2010, § 3 ods. 1, § 3 ods. 4, § 4, § 10 ods. 1, ods. 2, § 68 ods. 1 zákona č. 578/2004 Z. z., konštatoval:

49. Zákonodarca už v ustanovení § 3 ods. 4 zákona č. 578/2004 Z. z. rozlišuje u lekárov medzi výkonom zdravotníckeho povolania na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia alebo povolenia vydaného podľa osobitného predpisu [písm. b)] a na základe licencie na výkon samostatnej zdravotníckej praxe [písm. c)].

50. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) právnickej osobe, napr. spoločnosti s ručením obmedzeným [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je, že právnická osoba má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c)], teda s tzv. licenciou L1C.

51. Jednou z podmienok na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie) fyzickej osobe [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] je licencia L1B, t. j. licencia na výkon zdravotníckeho povolania [§ 68 ods. 1 písm. b)].

52. Pojem „povolenie“, uvedený v § 4 písm. a) bod 1. a § 11 zákona č. 578/2004 Z. z. je potrebné vykladať v kontexte s ustanovením § 3 ods. 4 písm. b) tohto zákona, teda tak, že pod povolením sa rozumie povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie, zdravotnej starostlivosti, ústavnej zdravotnej starostlivosti). Povolenie príslušný orgán vydá fyzickej osobe, ak má licenciou na výkon zdravotníckeho povolania, tzv. licenciou L1B [§ 12 ods. 2 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.] a právnickej osobe, ak má určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu v tom povolaní, v ktorom má poskytovateľ prevažne poskytovať zdravotnú starostlivosť - tzv. licenciou L1C [§ 12 ods. 3 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z.]. Licencia na výkon samostatnej zdravotníckej praxe, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. a) zákona č. 578/2004 Z. z. (ďalej aj „licencia L1A“) nie je podmienkou na vydanie povolenia podľa § 12 zákona č. 578/2004 Z. z. Ide o licenciou, ktorá nie je žiadnym spôsobom viazaná na povinnosť držby licencie L1B alebo L1C, súčasne však držba licencie L1A nevyklučuje, aby lekár bol držiteľom aj licencií L1B a L1C.

53. Veľký senát sa stotožnil s názorom, že licencia L1A oprávňuje lekára vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste, a že lekár - držiteľ licencie L1A, je oprávnený bez ďalšieho povolenia alebo súhlasu akéhokoľvek orgánu poskytovať zdravotnú starostlivosť. Iba na jeho vôľu je ponechané, či uvedenú licenciou bude aj využívať, a teda, či bude uzatvárať dohody/zmluvy o výkone zdravotnej starostlivosti s inými prevádzkovateľmi zdravotníckych zariadení, a vybrať si, v ktorom zdravotníckom zariadení, resp. inom mieste (napr. v byte chorého, v inom prirodzenom sociálnom prostredí osoby, ktorá vyžaduje poskytovanie zdravotnej starostlivosti), bude zdravotnú starostlivosť poskytovať. V prípade poskytovania zdravotnej starostlivosti na základe licencie L1A ide o tzv. „návštevnú službu“. Samotná skutočnosť, že prevádzkovateľ zdravotníckeho zariadenia, s ktorým lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára dohodu/zmluvu, je povinný spĺňať podmienky ustanovené zákonom, medzi ktoré patrí aj vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia s oprávnením na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe lekára - držiteľa licencie L1A, nijako nesúvisí. Povolenie na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia sa viaže výlučne na osobu prevádzkovateľa zdravotníckeho zariadenia. Zánikom povolenia neprestane lekár, ktorý je držiteľom licencie L1A, spĺňať podmienky pre vydanie tohto druhu licencie. Splnenie predpokladov pre vydanie licencie L1A lekárom nie je naviazané na vydanie povolenia prevádzkovateľovi zdravotníckeho zariadenia. Skutočnosť, že lekár - držiteľ licencie L1A uzatvára súkromné zmluvy/dohody s prevádzkovateľom zariadenia, ktorý má vydané povolenie, nemožno chápať ako podmienku oprávnenia na výkon zdravotníckej praxe. Podmienky na výkon samostatnej zdravotníckej praxe musí lekár splniť na to, aby mu licencia L1A bola vydaná (pred vydaním licencie L1A). Zmluvu/dohodu s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia uzatvára následne, po tom, čo spĺňa podmienky na výkon zdravotníckej praxe, teda po vydaní licencie L1A.

54. Veľký senát sa stotožnil s názorom senátu 9S, že pod pojmom oprávnenie na vykonávanie činností v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010, je potrebné rozumieť povolenie, súhlas s vykonávaním určitej činnosti, ktoré vydáva Slovenská lekárska komora po tom, čo zistí, že lekár spĺňa odborné a iné zákonom ustanovené predpoklady na vykonávanie samostatnej zdravotníckej praxe. Skutočnosť, že lekár na základe tohto povolenia, súhlasu s výkonom činnosti (licencie L1A) môže uzatvárať dohody/zmluvy, od ktorých závisí, kde takúto činnosť bude vykonávať, na existenciu povolenia udeleného lekárskou komorou, vplyv nemá. Po splnení zákonných

podmienok je iba na vôli držiteľa oprávnenia, akým spôsobom a kde bude výkon činnosti realizovať, pričom zo strany verejnej moci u držiteľa licencie L1A žiadny ďalší úkon (napr. povolenie vykonávať činnosť u konkrétneho poskytovateľa, registráciu a pod.) nie je potrebný.

55. Licenciu L1A nepotrebuje lekár v pracovnom pomere u poskytovateľa zdravotnej starostlivosti. Na výkon povolania lekára v pracovnom pomere Slovenská lekárska komora vydáva licenciu L1B. Ak sa lekár rozhodne poskytovať zdravotnú starostlivosť ako fyzická osoba - podnikateľ vo svojom mene a na svoj účet vo vlastnom zdravotníckom zariadení [§ 4 písm. a) bod. 1 zákona č. 578/2004 Z. z.], v takom prípade je licencia L1B predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (napr. ambulancie), ktoré vydáva ministerstvo alebo samosprávny kraj. Licencia L1B teda sama o sebe nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010 - takým oprávnením sa stáva len v spojení s povolením lekára - fyzickej osoby na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia (ambulancie). Pokiaľ si lekár na účely poskytovania zdravotnej starostlivosti založí spoločnosť s ručením obmedzeným, v takom prípade licencia L1C - licencia na výkon činnosti odborného zástupcu zdravotníckym pracovníkom v povolani lekárov, vydaná podľa § 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z., je predpokladom na vydanie povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia touto právnickou osobou. Je iba na vôli lekára, či popri žiadosti o vydanie licencie L1B, požiada aj o vydanie licencie L1A, a či sa rozhodne využiť obe licencie a poskytovať zdravotnú starostlivosť na základe oboch licencií. Držba licencie L1B ani vstup jej držiteľa do pracovného pomeru s prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia však nemá žiaden vplyv na právo držiteľa licencie L1A naďalej vykonávať samostatnú zdravotnícku prax. Ak sa lekár ako fyzická osoba - podnikateľ, rozhodne zmeniť spôsob svojho podnikania a založiť si napr. spoločnosť s ručením obmedzeným, ktorá bude prevádzkovateľom zdravotníckeho zariadenia ako právnická osoba, na získanie povolenia podľa § 12 ods. 3 zákona č. 578/2004 Z. z. musí mať táto právnická osoba určeného odborného zástupcu s licenciou na výkon činnosti odborného zástupcu [§ 68 ods. 1 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z.], teda s tzv. licenciou L1C. Licencia L1C nie je oprávnením na vykonávanie činnosti, ktoré predpokladá ustanovenie § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. Ani držba licencie L1C nie je dôvodom zániku licencie L1A, a nie je ani prekážkou toho, aby lekár využíval aj licenciu L1A. Licencie môže Lekárska komora dočasne pozastaviť alebo zrušiť z dôvodov a v rozsahu podľa § 73 a § 74 zákona č. 578/2004 Z. z.

56. Veľký senát sa z vyššie uvedených dôvodov stotožnil s názorom senátu 9S, že v prípade držiteľov licencií L1A je naplnená formálna aj materiálna stránka oprávnenia na výkon činnosti, pretože neexistuje žiadna vonkajšia prekážka nezávislá od vôle držiteľa licencie, ktorá by mu bránila vykonávať samostatnú zdravotnícku prax, teda poskytovať zdravotnú starostlivosť v zdravotníckom zariadení prevádzkovanom iným poskytovateľom alebo na inom mieste. Skutočnosť, že držiteľ licencie L1A uvedenú licenciu nevyužíva, neznamená reálnu nemožnosť jej využívania. Na to, aby licencia L1A nebola oprávnením podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., by musela existovať objektívna nemožnosť vykonávať činnosť, ktorá nespočíva v konaní, resp. nekonaní držiteľa oprávnenia. Vzhľadom na uvedené držiteľ licencie L1A má postavenie (status) samostatne zárobkovo činné osoby v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z.

57. Z uvedených dôvodov Veľký senát v konaní vedenom pod sp. zn. 1Vs/3/2019 dospel k záveru, že je potrebné sa odchýliť od záveru Veľkého senátu vo veci sp. zn. 1Vs/1/2019. Uviedol, že licenciu L1A (na výkon samostatnej zdravotníckej praxe) ako samostatné oprávnenie na výkon zdravotníckeho povolania podľa § 3 ods. 4 písm. c) zákona č. 578/2004 Z. z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti treba považovať za oprávnenie na vykonávanie činnosti podľa osobitného predpisu v zmysle § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z., na základe ktorého je lekár - držiteľ licencie L1A považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu na účely zákona o sociálnom poistení. Vykonávanie zdravotníckeho povolania v pracovnoprávnom vzťahu lekárom, ktorý je držiteľom licencie L1B a ktorý je súčasne stále držiteľom licencie L1A, nie je prekážkou možnosti poskytovať zdravotnú starostlivosť aj na základe licencie L1A, a teda nie je dôvodom, aby držiteľ licencie L1A nebol považovaný za samostatne zárobkovo činnú osobu § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení zákona č. 310/2006 Z. z.

58. Najvyšší súd ďalej konštatoval, že status SZČO na základe licencie L1A nie je bez ďalšieho dôvodom vzniku, resp. trvania povinného poistenia SZČO, je však predpokladom vzniku alebo trvania takého poistenia. Zdôraznil, že ten istý lekár môže byť povinne poistený ako SZČO podľa § 5 písm. c) zákona č. 461/2003 Z. z., či už na základe licencie L1A alebo/aj ako fyzická osoba - držiteľ licencie L1B na základe povolenia na prevádzkovanie zdravotníckeho zariadenia; súčasne môže byť povinne poistený aj ako zamestnanec, prípadne aj ako iná SZČO uvedená v § 5 písm. a), b), d) až f) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení.

59. Držiteľovi licencie L1A povinné poistenie môže zaniknúť z troch dôvodov. 1/ prvým dôvodom je príjem v rozhodnom období nižší ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. 2/ druhým dôvodom je zánik licencie L1A, kedy povinné poistenie zanikne dňom zániku tejto licencie. 3/ na zánik povinného poistenia držiteľa licencie L1A z tretieho dôvodu, teda z dôvodu vzniku pracovného pomeru sa vzťahuje ustanovenie § 21 ods. 4 písm. b), časť vety za spojovníkom „a“. To znamená, že z dôvodu vzniku pracovného pomeru u poskytovateľa zdravotníckeho zariadenia, v ktorom lekár musí mať licenciu L1B, môže povinné poistenie lekára ako SZČO z titulu držby licencie L1A zaniknúť iba vtedy, ak držiteľ licencie L1A splní svoju povinnosť podľa § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 a 7 v spojení s § 21 ods. 4 písm. b) zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení a pobočke Sociálnej poisťovne predloží vyhlásenie, že odo dňa vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c), teda, že od uvedeného dňa nevykonáva činnosť na základe licencie L1A (t. j. samostatnú zdravotnícku prax).

60. Keďže zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení výslovne vyžaduje podanie „vyhlásenia“ podľa § 21 ods. 4 písm. b), za splnenie tejto povinnosti nemožno považovať podanie Registračného listu - odhlášky, z obsahu ktorého náležitosti vyhlásenia nevyplývajú.

61. Na účely § 21 ods. 4 v spojení s § 228 ods. 7 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení, Sociálna poisťovňa vydala a na svojej webovej stránke zverejnila tlačivo „Vyhlásenie samostatne zárobkovo činnnej osoby, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby, na ktorú má oprávnenie podľa osobitného predpisu.“ Z obsahu tohto tlačiva vyplýva, že sa týka samostatne zárobkovo činnnej osoby podľa § 5 písm. c) zákona, ktorá vyhlasuje, že od vzniku pracovného pomeru, t. j. „od .....“ túto činnosť nevykonáva a že toto vyhlásenie podáva ako súčasť Registračného listu FO - odhlášky z povinného nemocenského poistenia a z povinného dôchodkového poistenia samostatne zárobkovo činnnej osoby z dôvodu zániku týchto poistení.

62. Povinné nemocenské poistenie a povinné dôchodkové poistenie držiteľa licencie L1A teda môže zaniknúť tromi spôsobmi:

- podľa § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení dňom 30. júna kalendárneho roka nasledujúceho po kalendárnom roku, za ktorý jej príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (ďalej len „príjem z podnikania“) nebol vyšší ako 12-násobok vymeriavacieho základu uvedeného v § 138 ods. 9 tohto zákona, alebo

- podľa § 21 ods. 4, časti vety pred písmenom „a“ zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení platnom od 01.08.2006 do 31.12.2010 vždy dňom zániku licencie, alebo

- odo dňa vzniku pracovného pomeru s poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, v ktorom na výkon činnosti je povinný mať oprávnenie podľa osobitného predpisu, ak (v súlade s § 227 ods. 2 písm. a) a § 228 ods. 3 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 21 ods. 4, časti vety za písmenom „a“ tohto zákona) taký lekár predložil pobočke Sociálnej poisťovne vyhlásenie, že od vzniku pracovného pomeru nevykonáva činnosť samostatne zárobkovo činnnej osoby uvedenej v § 5 písm. c) tohto zákona.

63. K otázke povinnosti Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia poistenca - lekára skúmať a posudzovať príjmy poistenca samostatne vo vzťahu k licencií L1A dodal, že považuje za správny názor senátu 9S, že povinnosť Sociálnej poisťovne skúmať pôvod príjmov poistencov - lekárov nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia zákona č. 461/2003 Z. z. Naopak, Sociálna poisťovňa v rámci zisťovania

podkladov pre rozhodnutie o vzniku alebo zániku povinného poistenia vychádza z oznámenia Daňového riaditeľstva Slovenskej republiky podľa § 233 ods. 6 písm. a/ zákona č. 461/2003 Z. z., resp. z výpisu z daňového priznania podľa § 228 ods. 1 a 2 tohto zákona. Ak by bolo zámerom zákonodarcu, aby Sociálna poisťovňa prešetrovala príjmy poistencov, musel by oprávnenie na takúto činnosť ustanoviť v zákone alebo zabezpečiť povinnosť Finančného riaditeľstva SR predkladať údaje Sociálnej poisťovni v takej kvalite, aby bolo možné na účely sociálneho poistenia príjmy poistencov posudzovať. Pokiaľ teda zákonodarca nevybavil Sociálnu poisťovňu oprávnením na zisťovanie príjmu, potrebným materiálnym a personálnym vybavením, možno dôvodiť, že zákonodarca nepredpokladal výkon takejto činnosti Sociálnej poisťovne.

64. Ak teda lekár - držiteľ licencie L1A, prizná v daňovom priznaní príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov [§ 6 ods. 1 písm. c/ zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov] vo výške vyššej ako je uvedená v § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., Sociálna poisťovňa nie je povinná skúmať, aká časť z týchto príjmov je čisto z činnosti na základe licencie L1A, ktorá okolnosť je pre posúdenie vzniku alebo zániku poistenia podľa § 21 ods. 1 právne irelevantná. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj v prípade, ak príjmy z podnikania vykonávaného podľa osobitných predpisov sú nižšie, ale v súčte s iným príjmom zo samostatnej zárobkovej činnosti, napr. zo živnosti sú v súčte vyššie ako predpokladá ustanovenie § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z., poistenie vznikne, resp. trvá naďalej.

65. Povinnosťou Sociálnej poisťovne pri rozhodovaní o vzniku alebo zániku povinného nemocenského poistenia a povinného dôchodkového poistenia lekára, ktorý je držiteľom licencie L1A, v zmysle § 178 ods. 1 písm. a/ bod prvý a § 179 ods. 1 písm. b/ v spojení s § 21 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení nie je posudzovať príjmy lekára výlučne vo vzťahu k licenci L1A a nie je povinná skúmať, či všetky príjmy vykázané v jeho daňovom priznaní v príslušnom zdaňovacom období sú príjmami lekára, považovaného za samostatne zárobkovo činnú osobu (SZČO) podľa § 5 písm. c/ zákona č. 461/2003 Z. z. Ak taký lekár v daňovom priznaní priznal príjmy, považované za príjem z podnikania a z inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa osobitného predpisu alebo výnos súvisiaci s podnikaním a s inou samostatnou zárobkovou činnosťou (§ 6 zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov) ide vždy o príjem SZČO a nie je právne významné, či tento príjem fyzická osoba dosiahla z titulu jej statusu podľa § 5 písm. c/ alebo aj podľa § 5 písm. a/, príp. písm. b/ alebo d/ zákona č. 461/2003 Z. z. v znení platnom do 31. decembra 2010.

66. Je teda možné zhrnúť, že žalovaná nebola povinná vo vzťahu k žalobkyni skúmať, z čoho konkrétne jej plynuli príjmy, vykázané v daňovom priznaní za roky 2004 a 2005 ako príjmy z podnikania. Rozhodujúce pre posúdenie trvania povinného nemocenského a dôchodkového poistenia bolo, že v príslušnom období žalobkyňa dosiahla zdaniteľné príjmy v kvalifikovanej výške, a licencia, ktorá jej bola udelená na výkon samostatnej zdravotníckej praxe L1A v povolani lekára, bola aj v tomto období v platnosti. Žalobkyni preto nezaniklo povinné nemocenské a dôchodkové poistenie dňom 31. decembra 2005.

67. Pokiaľ ide o námietku sťažovateľky, že v danej veci bol porušený princíp právnej istoty, v tejto súvislosti je treba pripomenúť, že podľa čl. 2 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov v spojení s § 5 ods. 1 SSP právna istota je stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít; ak takej ustálenej rozhodovacej praxe niet, aj stav, v ktorom každý môže legitímne očakávať, že jeho spor bude rozhodnutý spravodlivo. O otázkach, ktoré sú predmetom tohto konania, urobil právne závery Veľký senát NS SR rozsudkom z 24. novembra 2020, sp. zn. 1Vs/3/2019, ktorý je pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný (§ 466 od. 3 SSP) a ktorý je podkladom pre ustálenie rozhodovacej praxe v totožných otázkach. Ak teda žalovaná či správny súd formulovali svoje rozhodnutia so zreteľom naň, nemohlo dôjsť k porušeniu princípu právnej istoty v danej veci. Uvedený rozsudok Veľkého senátu NS SR nahradil pôvodný rozsudok Veľkého senátu vydaný k danej problematike (sp. zn. 1Vs/1/2019), čo je v ňom explicitne vyjadrené, preto nie je možné dať za pravdu sťažovateľke, že obe rozhodnutia rovnocenne koexistujú popri sebe a že právne závery skoršieho rozhodnutia je možné účinne uplatňovať v praxi. Kasačný súd v danej súvislosti

poukazuje na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Atanasovski proti Bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko zo 14. januára 2010, č. 36815/03, v rámci ktorého ESLP vyslovil, že vývoj judikatúry sám osebe nie je v rozpore s riadnym výkonom spravodlivosti, keďže neschopnosť zachovať dynamický a vývojový prístup by mohol byť prekážkou reformy alebo zlepšenia.

68. Vo vzťahu k námietke, že žalobkyňa mala po podaní odhlášky z povinného poistenia ku dňu 31. decembra 2005 za to, že vec je definitívne vybavená, je treba uviesť, že táto skutočnosť musí byť pripočítaná na ťarchu sťažovateľky, pretože v zmysle zákona č. 461/2003 Z. z. povinnosť preukazovať skutočnosti rozhodujúce pre vznik, trvanie, prerušenie a zánik povinného poistenia prináleží poistencovi. Ak teda žalobkyňa sama navodila stav, že orgán sociálneho poistenia nedisponoval úplnými podkladmi k posúdeniu otázky vzniku a trvania jej povinného nemocenského a dôchodkového poistenia, resp. v tejto otázke bol odhláškou ňou podanou uvedený do omylu, nie je možné sa účinne dovolávať nesprávnosti postupu daného orgánu v tomto smere, navyše za situácie, že žalobkyňa mala objektívnu možnosť získať informácie o povinnostiach, ktoré súvisia s licenciou L1A, z iniciatívy Slovenskej lekárskej komory. Najvyšší správny súd pripúšťa, že namietaná doba 11 rokov je veľmi dlhý časový úsek a mechanizmus poskytovania informácií, ktoré slúžia ako podklad pre rozhodnutia Sociálnej poisťovne, by mal umožňovať promptnejšiu reakciu na vzniknutú situáciu, avšak treba dodať, že zákon nelimituje konanie Sociálnej poisťovne lehotou, ktorá by jej bránila rozhodnutie v danej otázke vydať, ak sú spätne zistené skutočnosti, ktoré boli pre posúdenie okolností trvania povinného poistenia rozhodujúce.

69. Kasačný súd uzatvára, že krajský súd v danej veci v procese súdneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia žalovanej postupoval v súlade s procesnými pravidlami Správneho súdneho poriadku, súdny prieskum vykonal náležite v zmysle platnej právnej úpravy zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s právnou úpravou ustanovenou v zákone č. 578/2004 Z. z., a svoju právnú úvahu, na základe ktorej ustálil svoj právny záver, aj riadne odôvodnil. Vzhľadom na uvedené skutočnosti krajský súd rozhodol správne a v súlade so zákonom, keď správnu žalobu ako nedôvodnú zamietol.

70. S ohľadom na uvedené kasačný súd nezistil naplnenie uplatnených kasačných dôvodov podľa § 440 ods. 1 SSP, preto bolo potrebné kasačnú sťažnosť ako nedôvodnú podľa § 461 SSP rozsudkom podľa § 457 ods. 1 SSP zamietnuť.

71. K návrhu na prerušenie súdneho konania navrhnutého sťažovateľkou v zmysle § 21 ods. 3 písm. a) v spojení s § 24d ods. 1 písm. b) zákona č. 757/2004 Z. z. najvyšší správny súd dáva do pozornosti, že prijímať stanoviská k výkladu zákona pri rozdielnosti výkladu v jednotlivých rozhodnutiach Veľkého senátu je možné len na základe návrhu oprávnených subjektov, ktoré sú v zákone taxatívne vymenované [§ 24e ods. 3 písm. a) zákona č. 757/2004 Z. z.]. Podľa § 466 ods. 3 SSP je právny názor vyjadrený v rozhodnutí Veľkého senátu pre senáty najvyššieho správneho súdu záväzný, pričom ak sa senát chce od tohto názoru odchýliť, je povinný vec postúpiť na prejednanie a rozhodnutie Veľkému senátu. Kasačný súd vzhľadom na uvedené v danej veci nevhliadol dôvod na postup podľa § 456 SSP ani § 100 SSP v spojení s § 452 ods. 1 SSP, preto návrh na prerušenie konania ako nedôvodný zamietol.

VI.

72. O náhrade trov kasačného konania bolo rozhodnuté podľa § 168 v spojení s § 467 ods. 1 SSP, keď žalovaná síce mala vo veci úspech, kasačný súd však nezistil dôvody na to, aby sa jej nárok na náhradu trov priznal, a žalobkyňa, ktorá úspech vo veci nemala, náhradu trov konania priznať nemohol.

VII.

73. Toto rozhodnutie prijal najvyšší správny súd v senáte pomerom hlasov 3 : 0 [§ 139 ods. 4 (veta prvá) SSP v spojení s § 463 SSP].

Poučenie :

Proti tomuto rozsudku opravný prostriedok n i e j e prípustný.